

С Т А Н О В И Щ Е

От: *проф. д-р Евгения Иванова Делчева*
УНСС, Катедра „Публична администрация“
Научна специалност- Организация и управление извън сферата на
материалното производство

Относно: *дисертационен труд за присъждане на образователна и научна*
степен „доктор“ по научна специалност „Организация и
управление извън сферата на материалното производство
(публична администрация)“ в УНСС

Автор на дисертационния труд: *Ивсън Тиен Чан*
Тема на дисертационния труд: *Интегриране на европейски политики*
за онкологични заболявания в България
Научен ръководител : *доц.д-р Ралица Велева*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №1141/28.04.2026 г. на Зам.-ректора по НИД на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към *катедра Публична администрация /факултет Управление и администрация на УНСС по научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (Публична администрация)“* съгласно Заповед на Ректора на УНСС №2701/01.10.2024 г. Обучението е осъществено в *задочна* форма през периода 2024-2026 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният дисертационен труд е в обем от 209 стандартни страници без приложенията. Структурата е класическа за такъв вид трудове като съдържа: въведение, три глави, заключение и използвана научна литература от 270 източника от които 136 са от последните 5

години. Дисертантът е разработил и представил приложения А и Б, в които е отразил в табличен и графичен вид различни аспекти и резултати от изследването. Прави впечатление отличната илюстративност на разработката, в която са включени 34 таблици и 11 фигури в основния текст, както и 30 таблици и 7 фигури в приложенията.

Избраната тема е особено актуална за България, в която предотвратимата смъртност от онкологични болести е сравнително по-висока от други страни в Европейския съюз и показва изразен тренд към нарастване. Подкрепям идеята на докторанта да противопостави на фрагментираната реалност на онкологичната дейност - интегрирана система от добри практики и управленски политики за редуциране на загубите от онкозаболявания в България.

Дисертацията се отличава с пълнота и прецизност на методологическия инструментариум – цел и 6 задачи, обект и предмет на изследване, научна теза и 4 работни хипотези. Приложени са и съвкупност от научни методи за количествен и качествен анализ и изследване като документален, метаанализ, SWOT и SMART анализ, сравнителен анализ и бенчмаркинг, корелационен анализ и др. Обобщени са и няколко вида ограничения на изследването.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

В първата глава се постига важен теоретичен резултат: успешната интеграция на европейските онкополитики изисква институционална способност да се развиват устойчиви национални механизми, способни да доведат до реални резултати за здравеопазването. Интересни научно-приложни резултати от работата се отнасят до оценката на степента на интеграция към 2025 г. – според нея превенцията е частично интегрирана, скринингът и ранното откриване са с най-слаба интеграция, диагностиката и лечението са насочени в правилна посока, но с неравномерно изпълнение, а по отношение на палиативните грижи, качеството на живот е налице висока адекватност, но ограничена институционална и ресурсна обезпеченост.

Важен фокус на втора глава е системната оценка на изпълнението на Националния план за борба с рака до 2025 г. Анализът по всички стратегически направления на националния документ потвърждава, че напредъкът е частичен, неравномерен и недостатъчно обезпечен с интегрирани инструменти за управление и контрол. Съответствието в целите е високо, но съответствието в инструментите и темпа на изпълнение остава ограничено. Сравнителният анализ с Румъния, Гърция, Хърватия, Словения и Унгария обогатява тази картина. Подчертава се, че

различията в резултатите между държавите от региона се обясняват не само с нивото на ресурсите, но и със степента на институционална координация, нормативна стабилност и организационна ефективност. Сравнението води до важния извод, че европейските добри практики могат да бъдат превърнати в реални и устойчиви резултати само ако бъдат подкрепени от дългосрочни стратегически механизми. Особена аналитична стойност има и проведената SWOT оценка на текущото състояние. Тя показва, че България има силни страни, но те често са фрагментарни, докато слабостите са системни. Ефективното интегриране на европейските онкополитики в националната здравна система зависи в решаваща степен от ролята и капацитета на публичната администрация.

По този начин втора глава на дисертационния труд показва, че интеграцията на европейските онкополитики в България е реален, но непълен и неравномерен процес, чийто напредък зависи от укрепването на управленския капацитет, цифровизацията, регистрите, скрининга и институционалната координация. В главата последователно се защитава тезата, че само чрез такова стратегическо пренастройване, което комбинира трансфер на добри практики, прилагане на европейските стандарти и преодоляване на установените структурни дефицити, европейските цели могат да бъдат превърнати в работещи национални политики.

В трета глава логично са изведени препоръките за укрепване на публичното управление и координацията. След идентифицирането на ключовите структурни и функционални дефицити в изпълнението на Националния план за борба с рака, в главата се предлага набор от управленски, институционални и нормативни възможности, насочени към превръщането на стратегическите намерения в устойчива практика. Именно тук се съдържа и едно от най-важните практически послания на главата: предложените решения да следват логиката на адаптиране на доказали се европейски решения към българския институционален, ресурсен и организационен контекст. Нейният принос е не само в систематизирането на препоръки, а в разработването на практически приложим управленски модел за последващо изпълнение на националната онкологична политика в съответствие с европейските стандарти и добри практики. Интерес представлява фиг. 11 „Синтезиран профил на състоянието на българската онкологична система“ в която д-р Чан разработва епикриза на българската онкологична система с термините и инструментите на клинициста.

Методологическият инструментариум е логично и успешно приложен в разработката и е илюстриран с многобройни аналитични и

синтетични таблици и фигури. Целта и задачите са изпълнени, а основната теза и две от работните хипотези са надлежно доказани. Частично е доказана първата работна хипотеза.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Научни приноси

- 1) Разработена е методология за анализ на интегрирането на европейските политики в областта на онкологичните заболявания, която разглежда интеграцията като комплексен управленски процес и я разграничава от редица близки понятия като трансфер, транспониране, хармонизация, координация и др.
- 2) Понятието „степен на интеграция“ е операционализирано чрез пет аналитични измерения: нормативно съответствие, институционална координация, организационно изпълнение, информационна и дигитална инфраструктура, мониторинг и отчетност.
- 3) Предложен е подход за нормативна оценка на българската онкологична политика в съпоставка с европейските стратегически насоки, нормативни рамки и с практиките на избрани държави членки на Европейския съюз. За тази цел е разработен аналитичен модел, който свързва интеграцията на политики с институционален капацитет, координация, данни и управленска изпълнимост.

Научно - приложни приноси

- 1) Направена е синтезирана оценка на степента на интеграция на европейските онкологични политики в България по основни стратегически направления.
- 2) Изведени са водещите институционални и управленски бариери пред по-ефективното изпълнение на Националния план за борба с рака.
- 3) Представени са практически приложими препоръки за подобряване на координацията, институционалната отговорност, данните, регистрацията и мониторинга.
- 4) Предложени са инструментални модели за последващо управление на изпълнението, включително рамка за мониторинг, индикаторно табло за проследяване на резултатите и матрица на управленските отговорности.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантът е представил 5 научни публикации (всички от 2025 г.) по отделни въпроси от дисертационния труд в т. ч. 4 самостоятелни, и една като втори автор. Много интересна е темата на научната му статия на английски език в Journal of Management Science and Application посветена на дигиталната трансформация в онкологията. Проличава, че фокусът на неговите публикационни интереси е насочен към иновативни модели и практики в полза на пациентите и качеството им на живот.

6. Оценка на автореферата

Представеният автореферат с обем от 95 страници отразява вярно темата и съдържанието на дисертационния му труд. Прави добро впечатление, че в него се набляга главно на постигнати резултати и приноси от творческата разработка.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Критични бележки и препоръки:

1. В целта са посочени отделно „организационните „ и „нормативните „ от „управленските ограничения„ с което не съм съгласна. Според науката за управление, „управлението“ включва функция „организация“, както и „нормативна база“.
2. Предлагам към методите да се добави и „бенчлърнинг“, тъй като разработката се основава на добри чужди практики, а не толкова на най-добрите.
3. Според автора изследването е „моментна снимка“ на интеграцията на европейски онкополитики в България, но в него се съдържат и оценки на динамични редове на отделни индикатори. В този смисъл може да се добави и метода на динамичен анализ.
4. В някои таблици и фигури авторът използва английски термини които трябва да се преведат на български език.
5. Препоръчвам на автора да издаде своя труд в монография, която ще допринесе за обогатяване на българската научна литература в областта на онкологията.

Към докторанта имам следния **въпрос**: Какво е мнението и оценката му за прилаганите онкологични политики и практики в ракурса **обществени или частни** форми на здравната инфраструктура и дали формата на собственост влияе върху получените резултати.

8. Заключение

В заключение, мога да обобщя, че научната продукция съдържа резултати, представляващи обогатяване на научното знание и приложимост в областта на онкологичната грижа и политики на управление и интеграция на успешни модели и практики от европейски страни в България. Поради това препоръчвам на уважаемото научно жури в УНСС да присъди по достойнство на д-р Ивсън Тиен Чан за темата „Интегриране на европейски политики за онкологични заболявания в България“ образователна и научна степен **„доктор“** по докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство (публична администрация)“ .

31 май 2026 г. / София

Подпис:

(проф. д-р Евгения Делчева)

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

OPINION

By: *Prof. Dr. Evgeniya Ivanova Delcheva*

UNWE, Department of Public Administration

Scientific specialty - *Organization and management outside the sphere of material production (public administration)*

Regarding: *dissertation for awarding the educational and scientific degree "doctor" in the scientific specialty "Organization and management outside the sphere of material production (public administration)" at UNWE*

Author of the dissertation: *Iveson Tien Chan*

Topic of the dissertation: *Integration of European policies for oncological diseases in Bulgaria*

Scientific supervisor: *Assoc. Prof. Dr. Ralitsa Veleva*

Basis for submitting the opinion: *participation in the scientific jury for the defense of the dissertation according to Order No. 1141/28.04.2026 of the Vice-Rector of UNWE*

1. Information about the dissertation candidate

The dissertation candidate studied under the doctoral program at the Department of Public Administration / Faculty of Management and Administration of the UNWE in the scientific specialty "Organization and Management Outside the Sphere of Material Production (Public Administration)" according to the Order of the Rector of the UNWE No. 2701/01.10.2024. The training was carried out in part-time form during the period 2024-2026.

2. General characteristics of the presented dissertation work

The presented dissertation work is 209 standard pages long without the appendices. The structure is classic for this type of work, as it contains: an introduction, three chapters, a conclusion and scientific literature from 270 sources, of which 136 are from the last 5 years. The dissertation candidate has developed and presented appendices A and B, in which he has reflected in

tabular and graphical form various aspects and results of the study. The excellent illustrativeness of the work, which includes 34 tables and 11 figures in the main text, as well as 30 tables and 7 figures in the appendices, is impressive.

The chosen topic is particularly relevant for Bulgaria, where preventable mortality from cancer is relatively higher than in other countries in the European Union and shows a pronounced upward trend. I support the doctoral student's effort to confront the fragmented reality of oncology activity with an integrated system of good practices and management policies for reducing cancer losses in Bulgaria.

The dissertation is distinguished by the completeness and precision of the methodological tools - goal and 6 tasks, object and subject of research, scientific thesis and 4 working hypotheses. A set of scientific methods for quantitative and qualitative analysis and research have also been applied, such as documentary, meta-analysis, SWOT and SMART analysis, comparative analysis and benchmarking, correlation analysis, etc. Several types of limitations of the study have also been summarized.

3. Evaluation of the obtained scientific and scientific-applied results

The first chapter achieves an important theoretical result: the successful integration of European cancer policies requires an institutional capacity to develop sustainable national mechanisms capable of leading to real results for healthcare. Interesting scientific-applied results of the work relate to the assessment of the degree of integration by 2025 - according to it, prevention is partially integrated, screening and early detection are the weakest integrated, diagnostics and treatment are directed in the right direction, but with uneven implementation, and with regard to palliative care, quality of life there is high adequacy, but limited institutional and resource provision.

An important focus of the second chapter is the systematic assessment of the implementation of the National Plan for Combating Cancer by 2025. The analysis of all strategic directions of the national document confirms that progress is partial, uneven and insufficiently provided with integrated management and control tools. The alignment of objectives is high, but the alignment of instruments and the pace of implementation remains limited. The comparative analysis with Romania, Greece, Croatia, Slovenia and Hungary enriches this picture. It is emphasized that the differences in results between the countries of the region are explained not only by the level of resources, but also by the degree of institutional coordination, regulatory stability and organizational efficiency. The comparison leads to the important conclusion that European good practices can be turned into real and sustainable results only

if they are supported by long-term strategic mechanisms. The SWOT assessment of the current situation also has a particular analytical value. It shows that Bulgaria has strengths, but they are often fragmented, while weaknesses are systemic. The effective integration of European cancer policies into the national health system depends to a crucial extent on the role and capacity of the public administration.

Thus, the second chapter of the dissertation shows that the integration of European cancer policies in Bulgaria is a real, but incomplete and uneven process, the progress of which depends on the strengthening of management capacity, digitalization, registries, screening and institutional coordination. The chapter consistently defends the thesis that only through such a strategic realignment, which combines the transfer of good practices, the implementation of European standards and overcoming the identified structural deficits, can European goals be transformed into working national policies.

In the third chapter, recommendations for strengthening public governance and coordination are logically presented. After identifying the key structural and functional deficits in the implementation of the National Cancer Control Plan, the chapter proposes a set of managerial, institutional and regulatory options aimed at transforming strategic intentions into sustainable practice. It is here that one of the most important practical messages of the chapter is contained: the proposed solutions should follow the logic of adapting proven European solutions to the Bulgarian institutional, resource and organizational context. Its contribution is not only in the systematization of recommendations, but in the development of a practically applicable management model for the subsequent implementation of the national oncology policy in accordance with European standards and good practices. Of interest is Fig. 11 "Synthesized profile of the state of the Bulgarian oncology system" in which Dr. Chan develops an epicrisis of the Bulgarian oncology system with the terms and tools of the clinician.

The methodological tools are logically and successfully applied in the development and are illustrated with numerous analytical and synthetic tables and figures.

The goal and objectives have been met, and the main thesis and two of the working hypotheses have been duly proven. The first working hypothesis has been partially proven.

4. Evaluation of scientific and applied scientific contributions

Scientific contributions

- 1) A methodology for analyzing the integration of European policies in

the field of oncology has been developed, which considers integration as a complex management process and distinguishes it from a number of similar concepts such as transfer, transposition, harmonization, coordination, etc.

2) The concept of “degree of integration” has been operationalized through five analytical dimensions: regulatory compliance, institutional coordination, organizational implementation, information and digital infrastructure, monitoring and accountability.

3) An approach for normative assessment of the Bulgarian oncology policy in comparison with the European strategic guidelines, regulatory frameworks and the practices of selected European Union member states has been proposed. For this purpose, an analytical model has been developed that links policy integration with institutional capacity, coordination, data and managerial feasibility.

Scientific and applied contributions

1) A synthesized assessment of the degree of integration of European oncology policies in Bulgaria has been made in terms of main strategic directions.

2) The leading institutional and managerial barriers to the more effective implementation of the National Cancer Control Plan have been identified.

3) Practical recommendations for improving coordination, institutional responsibility, data, registration and monitoring have been presented.

4) Instrumental models for subsequent implementation management have been proposed, including a monitoring framework, an indicator board for tracking results and a matrix of managerial responsibilities.

5. Evaluation of the dissertation publications

The doctoral candidate has presented 5 scientific publications (all since 2025) on separate issues of the dissertation work, including 4 independent ones, and one as a second author. The topic of his scientific article in English in the Journal of Management Science and Application dedicated to the digital transformation in oncology is very interesting. It is evident that the focus of his publication interests is directed towards innovative models and practices for the benefit of patients and their quality of life.

6. Evaluation of the abstract

The presented abstract with a volume of 95 pages faithfully reflects the topic and logic of his dissertation work. It makes a good impression that it

mainly emphasizes the achieved results and contributions from the creative development.

7. Critical notes, recommendations and questions

Critical notes and recommendations:

1. The objective states separately the "organizational" and "normative" from the "management constraints", which I do not agree with. According to management science, "management" includes the function "organization" as well as the "normative basis".

2. I propose to add "benchlearning" to the methods, since the development is based on good foreign practices, and not so much on the best ones.

3. According to the author, the study is a "snapshot" of the integration of European oncology policies in Bulgaria, but it also contains estimates of time series of individual indicators. In this sense, the method of dynamic analysis can also be added.

4. In some tables and figures, the author uses English terms that must be translated into Bulgarian.

5. I recommend that the author publish his work in a monograph, which will contribute to enriching the scientific literature in the field of oncology.

I have the following **question** for the doctoral student: What is his opinion and assessment of the applied oncology policies and practices from the perspective of public or private forms of healthcare infrastructure and whether the form of ownership affects the results obtained.

8. Conclusion

In conclusion,

I can summarize that the scientific production contains results representing the enrichment of scientific knowledge and applicability in the field of oncological care and policies of management and integration of successful models and practices from European countries in Bulgaria. Therefore, I recommend to the esteemed scientific jury at the UNWE to award, on merit, to Dr. Iveson Tien Chan for the topic "Integration of European policies for oncological diseases in Bulgaria" the educational and scientific degree "doctor" in the doctoral program "Organization and management outside the sphere of material production (public administration)".

May 31, 2026 / Sofia

Signature: